

Tanssia erinäisissä tiloissa
Yksi teos, kolme tulkintaa

Raportti taiteellisen opinnäytetyön prosessista

Heli Keskikallio

Savonia-ammattikorkeakoulu
Musiikki ja tanssi

Tanssinopettajan koulutusohjelma

Opinnäytetyön ohjaus: Eeri Pihlajakari

26.4.2010

Savonia-ammattikorkeakoulu
Musiikki ja tanssi
Tanssinopettajan koulutusohjelma

KESKIKALLIO, Heli. 2010. *Tanssia erinäisissä tiloissa. Yksi teos, kolme tulkintaa.* Tanssinopettajan (AMK) tutkinnon opinnäytetyö, produktion (12 op.) raportti, 39 sivua + 5 liitettä (sis. DVD:n).

Tiivistelmä

Tanssia erinäisissä tiloissa on viidelle tanssijalle tehty teossarja, jonka tarkoituksena on pohtia esitystä erilaisissa tiloissa. Tanssia on perinteisesti esitetty teatterin lavoilla, vaikka mahdollisuuksia olisi paljon erilaisiin tilallisiin ratkaisuihin. Työn tekijä halusi rikkoa omia rajojaan kokeillen erilaisia julkisia tiloja tanssiteoksen tapahtumapaikkana.

Työ toteutettiin kolmiosaisena esityssarjana, jossa sama tanssiteos esitettiin kolmessa erilaisessa tilassa. Esiintymispaikkoina toimivat puisto, asematunneli ja kamarimusiikkisali. Esitykset olivat keväällä 2010 helmi-maaliskuussa. Työssä tarkastellaan eri tilojen vaikutusta teokseen.

Ennen esityksiä työryhmä työsti teoksesta eräänlaisen raakamallin, joka sovitettiin valittuihin tiloihin. Teos käsittelee kommunikaation ja ihmissuhteiden erilaisia puolia ja tasoja. Eri tilat toimivat kommunikaation tapahtumapaikkoina. Työstämisprosessin aikana työryhmä tutki improvisaation kautta erilaisia liikkeellisiä teemoja, joita koreografi oli osin poiminut havainnoiden julkisissa tiloissa toisilleen tuntemattomien ihmisten kommunikointia. Teemoja työstettiin valmiiksi koreografiaksi sekä liiketehtäviksi, joissa tanssijat määrivät itse liikkeen ajoituksen sekä suunnan. Näistä osista muodostui kokonaisuus, jossa vuorottelevat osittain vapaat liiketehtävät sekä valmis koreografia.

Opinnäytetyön kirjallinen raportti tarkastelee teoksen syntyprosessia sekä sen viemistä erilaisiin julkisiin tiloihin. Suurimmiksi kysymyksiksi prosessin aikana nousivat mitä eri paikat tuovat tanssiteokseen, sekä mitä teos tuo paikkoihin.

Avainsanat: Tila, tanssiesitys, liiketehtävä, improvisaatio, koreografia, kommunikaatio, work-in-process

Savonia University of Applied Sciences
Music and Dance
Degree Programme in Dance

KESKIKALLIO, Heli. 2010. *Tanssia erinäisissä tiloissa. Yksi teos, kolme tulkintaa.*

The thesis work for Bachelor of Dance degree, production (12 credit units) report, 39 pages + 5 appendix (including DVD).

Abstract

Tanssia erinäisissä tiloissa is a dance work series choreographed for five dancers. The meaning of the work is to explore performance in different spaces. Dance is often being performed in theatres, even though there are many options for spatial conclusions. The choreographer of the work wanted to break her own boundaries by trying different kinds of places as a setting on the dance work.

Work was accomplished in three parts where the same dance work was adjusted in three different places: a park, a station tunnel and a chamber music hall. Performances took place during February-March 2010. The thesis work examines the influence of different spaces on the dance work.

Before the performances occurred, the working group made a rough version of the dance work and then adapted it to chosen places. The dance work deals with human communication relationships in different levels. Different spaces work as a happening place for this. During the working process the group researched different kinds of movement themes by improvisation. Some of the themes were discovered when the choreographer was observing in public spaces how people who don't know each other communicate. These themes were put together in a ready-made choreography and in movement tasks where dancers could decide themselves the timing and direction of the movement. Movement tasks and the ready-made choreography take turns in the work of dance.

In the written report of the work the choreographer tells about the process of making the choreography and taking it into different places. What different places bring to the dance work and what the work brings to the places arose as the biggest questions.

Key words: Space, dance performance, movement task, improvisation, choreography, communication, work-in-process

Sisällys

1	JOHDANTO	4
2	TYÖN TAUSTAA	6
2.1	Ajatusten hautomista	6
2.2	Esitystilojen etsiminen	7
2.2.1	<i>Puistomaisema</i>	<i>7</i>
2.2.2	<i>Kolkko tila</i>	<i>8</i>
2.2.3	<i>Sisätila</i>	<i>9</i>
2.3	Tanssijat	11
2.4	Työn aikataulun tarkastelua	11
3	TEOKSEN TYÖSTÄMISPROSESSI	13
3.1	Teoksen aihe	13
3.2	Liiketeemat	14
3.2.1	<i>Äänet</i>	<i>14</i>
3.2.2	<i>Kaatuminen</i>	<i>15</i>
3.2.3	<i>Fokus</i>	<i>15</i>
3.2.4	<i>Käsi</i>	<i>15</i>
3.2.5	<i>Seinä</i>	<i>16</i>
3.2.6	<i>Tanssisarja</i>	<i>16</i>
3.2.7	<i>Duetto</i>	<i>17</i>
3.3	Työtavat	17
3.3.1	<i>Improvisaatio</i>	<i>17</i>
3.3.2	<i>Liiketehtävät</i>	<i>19</i>
4	VALMIS TEOS	20
4.1	Rakenne	20
4.2	Esiintymiset eri paikoissa	24
4.2.1	<i>Piispan Puisto</i>	<i>24</i>
4.2.1.a	<i>Tilan ja tanssijoiden visuaalinen ilme</i>	<i>25</i>
4.2.1.b	<i>Mitä teokselle tapahtui?</i>	<i>26</i>
4.2.1.c	<i>Teoksen vaikutus tilaan</i>	<i>27</i>
4.2.2	<i>Asematunneli</i>	<i>27</i>
4.2.2.a	<i>Tilan ja tanssijoiden visuaalinen ilme</i>	<i>28</i>
4.2.2.b	<i>Mitä teokselle tapahtui?</i>	<i>29</i>
4.2.2.c	<i>Teoksen vaikutus tilaan</i>	<i>30</i>
4.2.3	<i>Kamarimusiikkisali</i>	<i>30</i>
4.2.3.a	<i>Tilan ja tanssijoiden visuaalinen ilme</i>	<i>31</i>
4.2.3.b	<i>Mitä teokselle tapahtui?</i>	<i>32</i>
4.2.3.c	<i>Teoksen vaikutus tilaan</i>	<i>33</i>

5	POHDINTAA	35
	LÄHTEET	38
	LIITTEET.....	39

1 JOHDANTO

Olen ollut aina kiinnostunut erilaisista paikoista ja niiden tunnelmista. Hienoimpia hetkiä elämässä on pysähtyä ja nähdä jokin paikka uusin silmin, aistia tunnelma ja ikään kuin tuntea se sisällään. Mietin voisiko tanssin keinoin auttaa ihmisiä avaamaan silmiään ja näkemään jokin paikka muillakin tavoin kuin mihin he ovat tottuneet.

Tästä syystä päätin tehdä opinnäytetyönäni tanssiteoksen, jonka esiintymispaikkana toimisi jokin julkinen tila. Halusin saada omakohtaisen kokemuksen esityksen tekemisestä muualle kuin perinteiseen teatteritilaan. Halusin myös nähdä kuinka tanssiesitys voi nostaa esiin paikkojen omaa maailmaa ja tuoda näkyväksi sen tunnelmia. Lisäksi minua kiinnosti voisiko esitys tehdä paikan näkyväksi uudella tavalla. Punnitessani eri vaihtoehtoja esityspaikalle päädyin useampaan vaihtoehtoon ja teos esitettiin kolmessa eri tilassa.

Työni *Tanssia erinäisissä tiloissa. Yksi teos, kolme paikkaa* muodostui esityssarjaksi, jossa tarkastelen erilaisia esitystiloja koreografin näkökulmasta. Työ on yksi tanssiteos esitettynä kolmessa erilaisessa paikassa: puistossa, asematunnelissa ja kamarimusiikkisalissa. Viimeinen osa kamarimusiikkisalissa muodostui koko prosessin kokoavaksi, johon tuotiin tunnelmia myös aiemmista esityksistä. Siellä oli läsnä kaikkien kolmen esiintymispaikan maailmat. Suurimmaksi kiinnostuksen kohteeksi tässä esityssarjassa nousi miten teos muuttuu eri tiloissa ja millä tavalla ympäristö vaikuttaa siihen, sekä kuinka teos kommunikoi ympäristön kanssa. Lisäksi pyrkimykseni oli nostaa esiin paikkojen oma maailma ja tehdä paikat näkyväksi. Näkyväksi tekemisellä tarkoitan katsojan pysähtymistä ja paikan näkemistä uusin silmin.

Tanssiteos itsessään käsittelee ihmisten kommunikaatiota ja sen erilaisia tasoja. Ennen teoksen työstämisen alkua havainnoin ihmisiä erilaisissa julkisissa tiloissa ja tarkkailin miten toisilleen tuntemattomat kommunikoivat keskenään. Käytin havaintojani hyväkseni muotoillessani liikkeellistä maailmaa teokseen. Lisäksi yritin tavoittaa jotain siitä tunnelmasta mitä erilaisissa paikoissa voi kokea.

Ylipäänsä halusin tehdä taiteellisen opinnäytetyön, koska koin sen auttavan minua ymmärtämään omaa kieltäni tanssissa ja hahmottamaan yleisesti koreografian tekemistä. Yritin kuitenkin haastaa itseäni ja kokeilla jotain itselleni täysin uutta. Minulla oli hyvin vähän kokemusta julkisiin tiloihin tehdyistä, aikaan ja paikkaan sidotuista esityksistä. Tästä syystä halusin toteuttaa tämän työn turvallisessa ympäristössä työskennellen tuttu-
jen ihmisten kanssa. Työryhmään muodostui viidestä tanssijasta, jotka kaikki opiskelevat tai ovat valmistuneet Savonia-ammattikorkeakoulun tanssinopettajan koulutusohjelmasta. Työstimme teosta alkukevällä 2010 kolmen viikon ajan. Ensimmäinen esitys oli Piispan puistossa 15.2.2010 ja toinen asematunnelissa 19.2.2010. Kamarimusiikkisalin esitykset olivat yhteisillä Sanna Luhtalan taiteellisen opinnäytetyön kanssa 5. sekä 6.3.2010.

Työn kirjallisessa raportissa avaan tanssiteoksen muotoutumisprosessia ja rakennetta tuoden näkyväksi omaa tulkintaani. Lisäksi kerron teoksen viemisestä eri tiloihin. Syvennyn siihen, mitä teokselle tapahtui eri esiintymispaikoissa sekä mitä muuta nousi esiin.

2 TYÖN TAUSTAA

Julkisiin tiloihin tehdyt esitykset eivät ole taiteessa uusi asia. Tiedän, että tämäntyyppistä tanssia, teatteria ja performanssia on tehty jo pitkään ja olen nähnytkin muutamia tällaisia esityksiä. Esimerkiksi Anti- festivaali Kuopiossa on keskittynyt julkisiin tiloihin tehtyihin paikkasidonnaisiin teoksiin. Festivaalilla on läsnä nykytaiteen kaikkia taidemuotoja, kuten kuvanveisto, tanssi, ympäristötaide, performanssi ja live- art(Anti- festivaali, 3.5.2010.) Ymmärtääkseni kuitenkin tanssin saralla Suomessa paikkasidonnaisen esitysten tekeminen on marginaalissa. Näkemäni esitykset ovat liikkuneet eri taidemuotojen rajapinnoilla. Oma työni oli kuitenkin lähimpänä tanssiesitystä ja tästä syystä en suhteuttanut työtäni genren muuhun toimintaan. Sen sijaan tein sen omien kokemusteni ja ajatusteni pohjalta omasta perspektiivistäni. Työ siis on minun henkilökohtainen sekä työryhmän tutkimusmatka aiheeseen.

Kiinnostuksen kohteeni tässä työssä olivat paikkojen näkyväksi tekemisessä sekä tanssiteoksen ja esitystilan suhteessa. Rajasin tarkasteluni kohteen kysymykseen miten eri paikat vaikuttavat tanssiteokseen sekä miten teos vaikuttaa paikkoihin.

2.1 Ajatusten hautomista

Alkusysäys opinnäytetyöhöni oli keväällä 2009 tekemäni ryhmäkoreografia, ”Pullopottia”. Teoksen teemaksi muodostui ajatus ihmisten näkemisestä ja kuulemisesta käsitellen sitä, kuinka tulemme toisillemme nähdyiksi ja kuulluiksi. Silloin ajattelin, että työstäisin saman teoksen opinnäytetyöksi erilaisiin esityspaikkoihin. Koreografia oli kuitenkin liikaa musiikkiin ja perinteiseen teatteritilaan sidoksissa soveltuakseen erilaisiin esitystiloihin. Päätin tehdä uuden koreografian käyttäen jonkin verran samoja ajatuksia ja teemoja sekä hyödyntää teoksen liikemateriaalia.

Hahmottelin mielessäni koreografisen prosessin kulkua ja parhaimmaksi vaihtoehdoksi koin työstää työryhmän kanssa tanssisalissa eräänlainen raakaversio teoksesta, joka sovitettaisiin eri esityspaikkoihin. Prosessin alkuvaiheessa ajattelin pyytää yleisöltä kom-

menttejä esityssarjan esityksistä ja siitä miten he kokivat eri tilojen vaikutuksen teokseen. Päädyin kuitenkin rajaamaan kirjallisen työni koskemaan omia kokemuksiani koreografian tekemisestä eri tiloissa johtuen aikataulun tiukkuudesta sekä suhteellisen vähäisestä kokemuksestani koreografisessa työssä.

Työtapanani oli work- in process- tyyppinen lähestymistapa. Ajattelin esiintymiset asian tutkimisena. Mitä eri esityspaikat tuovat teokselle ja mitä teos tuo paikkoihin? Tällainen työskentelytapa toi minulle koreografina mahdollisuuden keskittyä eri tilojen vaikutuksille sen sijaan, että olisin yrittänyt tehdä täysin valmiita esityksiä.

2.2 Esitystilojen etsiminen

Mielessäni oli kolmenlaisia tiloja esityksille: selkeästi ulkotilat, hallimaiset kolkot tilat ja sisätilat. Alun perin ajatukseni oli etsiä monta tällaista paikkaa, ja esittää teosta monta kertaa. Näin olisimme päässeet tutkimaan monia erilaisia ympäristöjä. Esimerkiksi ulkotiloiksi olisimme voineet valita jonkin kadun, torin laidan ja hiljaisemmän paikan kuten puiston. Kuitenkin resurssit ajan ja käytännön suhteen iskivät tajuntaani melko pian. Minun tarvitsisi hankkia lupa jokaiseen paikkaan, jossa esiinnyimme. Lisäksi jokaiseen esityspaikkaan tuli varata ainakin jonkin verran harjoitusaikaa, koska pieniä muutoksia koreografiaan olisi luultavasti pakko tehdä olosuhteiden takia. Tajusin myös, että tanssijat ja koreografia tarvitsevat aikaa sopeutua uusiin paikkoihin. Päätin siis, että esitykset rajoittuvat kolmeen eri tilaan. Kuopion katuja kierrellessäni ja mahdollisuuksia tutkiessani minulle kirkastui kolme paikkaa: Piispan puisto, asematunneli ja Musiikki-keskuksen kamarimusiikkisali.

2.2.1 Puistomaisema

Miettiessäni vaihtoehtoja sopivalle ulkotilalle päädyin etsimään jonkin sopivan puistomaiseman. Tämä tuntui parhaalta lähestymistavalta, koska puistoissa on paljon liikku- mistilaa ja tästä syystä käytännössä esitys olisi ehkä mahdollista sovittaa sinne ilman suuria muutoksia. Kävin katsomassa eri puistoja Kuopiossa löysin paikan nimeltä Piispan puisto. Se oli hieman syrjässä, muttei kuitenkaan täysin poissa keskustan elämästä. Tämä puisto oli myös yksi suurimmista keskustan alueella ja sieltä löytyi paljon eri vaihtoehtoja mihin esitys voisi sijoittua.

Puisto oli suorakulmion muotoinen, mutta sen sisällä oli havaittavissa paljon pyöreitä muotoja. Puisto oli jaettu kahteen osaan niin, että sen keskellä kulki leveä aurattu kulkuväylä. Lisäksi paikan molemmissa osioissa kulki pienempiä polkuja muodostaen korkeaan hankeen pienen tieverkoston. Ympärillä oli suuria rakennuksia, kirkko ja kerrostaloja. Ne saivat aikaan vaikutelman pienestä palasesta luontoa luonnottoman kaupunkimaiseman keskellä. Puistoon kantautuva liikenteen melu vahvisti tätä luonnottoman kaupungin vaikutusta ympärillä. Kaiken kaupunkihälinän keskellä puisto oli kuitenkin itsessään kuin rauhan tyyssija. Kaupungin nopean rytmin sisällä oli hidasrytmisempi pieni saari. Verkkaisesti tilan läpi kävelevät ihmiset ja pysähtelevät koiranulkoiluttajat lisäsivät rauhallisuutta, joka tässä paikassa oli aistittavissa. Luonnolla on ominaisuus saada ihmiset pysähtymään hetkeksi, ainakin minut. Tämä ominaisuus näkyi tässä esityspaikassa. Puistossa ollessani kaikki ikään kuin pysähtyi.

Kuva 1. Piispan puisto. Valokuva: Heli Keskikallio

2.2.2 *Kolkko tila*

Koko prosessin ensi metreistä asti olin miettinyt rautatieaseman asematunnelia yhdeksi esityspaikaksi. Vaihtoehtona oli myös jokin parkkihalli tai kellaritila. Päädyin kuitenkin valitsemaan asematunnelin, koska se oli kaikista vilkkain ja ihmisten läpikulkupaikka.

Käytännössä sinne olisi helpointa saada katsojia ja paikka oli myös suhteellisen turvallinen esiintyjä ja yleisöä ajatellen.

Asematunneli oli tunnelmaltaan epäluonnollinen ja kolkko tila. Se on tehty pääosin betonista, joka tekee tilasta kylmän ja vieraan tuntuisen. Materiaali myös vaikutti tilan akustiikkaan. Jonkun kävellessä tunneli läpi jäivät askeleet kaikumaan ilmaan vielä oven sulkeuduttuakin. Tilassa oli myös hyvin likaista. Tämän pystyi havaitsemaan sekä silmin että haistaen. Tilassa oli paljon pitkiä suorja muotoja ja kaikki oli hyvin kulmi-kasta. Siellä oli hyvin vahva oma maailma. Aistittavissa oli ihmisten toiveita, odotuksia ja unelmia. Tämä johtui ehkä siitä, että tilan läpi kulkee päivän aikana paljon ihmisiä matkustaen jonnekin tai tullen jostain. Itse tila on ja pysyy paikallaan vuodesta toiseen, vaikka ihmiset tulevat ja menevät.

Kuva 2. Asematunneli. Valokuva: Heli Keskkikallio

2.2.3 Sisätila

Kolmannelle paikalle minulla oli kriteerinä, että se olisi täysin sisällä. Lisäksi halusin, että siellä olisi seinätilaa jota vasten tanssijat voisivat liikkua. Tahdoin myös yleisön samaan tilaan esiintyjien kanssa. Tiesin jo ennalta, että Musiikkikeskuksen kamarimu-

siikkisali täyttää nämä kriteerit ja se tuntui hyvältä valinnalta myös sijaintinsa suhteen. Lisäksi tilassa olisi mahdollista käyttää valo- ja äänikalustoa tarvittaessa. Sali ei suoraanaisesti ollut julkinen tila samalla tavalla kuin olin ajatellut. Se oli esiintymiseen tarkoitettu paikka. Ideaali olisi ollut löytää jokin samantyyppinen julkinen tila, jossa olisi voinut heijastaa videokuvaa sekä mahdollisesti käyttää valokalustoa. Tällaista tuntui kuitenkin mahdottomalta löytää ja päädyin kamarimusiikkisaliin.

Sali oli suorakulmion muotoinen. Toisella pitkällä seinällä oli kaksi ovea ja toinen oli tyhjä. Etuosassa oli pieni nostettu lava. Tilan takaosassa oli ylhäällä tekniikkaa varten pitkä parvi. Tila oli todella korkea ja akustiikaltaan musiikkiesityksiä varten rakennettu tila. Väreinä siellä olivat puun väri ja valkoinen. Tunnelmaltaan paikka oli sellaisenaan aivan kuin kaikki muutkin musiikkiesityksiä varten tehdyt tilat. Siellä aisti esiintymisen ja juhlavuuden tunnun. Musiikki ikään kuin soi siellä kokoajan vaikka kukaan ei soittanut.

Kuva 3. Kamarimusiikkisali. Valokuva: Heli Keskkiallio

2.3 Tanssijat

Halusin teokseen mukaan mahdollisimman monta tanssijaa aiemmin mainitsemastani keväällä 2009 tekemästani ryhmäkoreografiasta. Liikemateriaalin ja teemojen ollessa osaksi samoja tiesin, että heidän kanssaan pääsisimme nopeasti aiheisiin kiinni. Yhtä lukuun ottamatta he pääsivät kaikki ja sain mukaan vielä yhden lisäjäseneen. Kaiken kaikkiaan tanssijoina olivat Sonja Lydman, Laura Feodoroff, Maria Aho, Sanna Luhtala sekä Sari Tuunanen. Sonja on itseäni aiemmalta vuosikurssilta jo koulustamme valmistunut tanssinopettaja ja oli mukana aiemmin tekemässäni koreografiassa. Muut tanssijat ovat omalta vuosikurssiltani ja olen työskennellyt kaikkien kanssa aiemmin erilaisissa produktioissa. Tanssijat olivat minulle siis entuudestaan tuttuja ja tiesin yhteistyön sujuvan. Kaikilla työryhmän jäsenillä oli havaittavissa jotain samankaltaisuutta liikkumisvassaan. Tämä johtui varmasti siitä, että olemme kaikki olleet samojen opettajien opissa viimeiset vuodet ja heiltä on luonnollisesti tarttunut jotain samaa kaikille. Jokaisella oli toki oma persoonallinen liikekielensä, mutta tiettyjä vivahteita oli näkyvissä. Työryhmässä kaikilla oli läsnä luonnollisuus, orgaanisuus ja virtaavuus liikkumisessaan. Lisäksi paljon yhdessä työskennelleinä kieli, jolla asioista puhuttiin, oli muotoutunut samantyyppiseksi. Nämä asiat helpottivat ja nopeuttivat prosessia paljon, koska pääsimme asioihin kiinni nopeasti eikä aikaa tarvinnut käyttää yhteisten pelisääntöjen luomiseen.

2.4 Työn aikataulun tarkastelua

Prosessi käynnistyi mielessäni keväällä 2009 tekemäni ryhmäkoreografian myötä. Kesän ajan otin etäisyyttä tähän asiaan tehden muita töitä. Syksyllä 2009 tein koulutukseeni liittyvää päättöharjoittelua toisella paikkakunnalla. Tänä aikana kehittelemäni ajatuksiani koreografian suhteen ja mietin mahdollisia paikkoja esityksille. Sain tällöin myös varmistuksen työryhmän kokoonpanosta, joka tuolloin vielä oli nelihenkinen. Keväällä 2010 prosessi käynnistyi paikkojen etsimisellä ja lupien anomisella esityksiä varten Kuopion kaupungin puistotoimelta sekä VR:n Kuopion vastaavalta. Ensimmäiset harjoitukset pidimme 18.1. Aika pian työryhmään tuli uusi jäsen, Sari Tuunanen. Tanssisalisissa viettämämme teoksen työstämisen- ja harjoitusaika sijoittui viikoille 3- 5. Kokonaisuudessaan meillä oli siis kolme viikkoa aikaa teoksen raakaversioon työstämiseen. Esitykset Piispan puistossa ja asematunnelissa olivat viikolla 7. Viikon 6 harjoittelimme teosta jo

ulkotiloissa, koska todellisuudessa on aivan eri asia liikkua ulkona lumessa kuin tanssitalissa. Asematunnelin esitystä ehdimme harjoitella muutaman päivän puistoesityksen jälkeen. Pidimme harjoituksia koulumme käytävötiloissa sekä itse esiintymispaikassa. Kamarimusiikkisalin esitykset olivat viikolla 9 ja sinne pääsimme harjoittelemaan muutamana kerran esitystä edeltävällä viikolla.

3 TEOKSEN TYÖSTÄMISPROSESSI

Millainen olisi koreografia, joka viedään eri paikkoihin? Käytännössä liikemateriaalin tulisi olla sellaista, että se on mahdollista tehdä erilaisissa paikoissa ja erilaisilla alustoilla, kuten ulkona lumessa. Miten muodostaisin toimivan tanssiteoksen raamin, jonka pienillä muutoksilla voi toteuttaa hyvin erilaisissa ympäristöissä? Äänimaailma tulisi pelkästään tanssijoista ja ympäristöstä. Valaistuksena toimisi luonnonvalaistus tai paikassa olemassa oleva valo. Suurena haasteena minulle oli myös teoksen rakenteen ja sen sisäinen logiikan muodostaminen. Ylipäänsä kysymyksenä oli, miten saada teos kantamaan itsensä?

Näitä kysymyksiä miettiessäni halusin kuitenkin säilyttää mieleni avoimena aloittaessamme teoksen työstäminen. En halunnut valitsemieni paikkojen ja ennakkokäsitysten vaikuttavan liikaa teoksen muotoutumiseen. Tein selväksi itselleni, että ensin teemme raakaversioiden teoksesta ja myöhemmin sovitamme työn eri tiloihin. Jälkeenpäin ajatellen huomaan alitajuntani kuitenkin työstäneen aiheita jonkin verran paikkojen mukaan ja ottaneen ideoihini maailmoja, jotka sopivat yhteen eri paikkojen kanssa.

3.1 Teoksen aihe

Ennen työhön ryhtymistä pohdin paljon mitä tanssi minulle on ja mitkä asiat itse koen siinä tärkeäksi. Tulin siihen tulokseen, että tanssi on minulle eniten kommunikaatiota. Minua kiinnostaa siinä ihmisen oman sisäisen ja itsestä ulkoisen maailman yhteys, joka näkyy aina jollain tavalla jonkun tanssiessa tai ylipäänsä liikkeessä. Esiintymisessä haluan nähdä luonnollisuutta. Sellaista, että esiintyjä ei esitä esittämistä tai tanssimista, vaan kokee ja tuntee jotain ja antaa sen näkyä yleisölle. Tähän liittyen halusin tässä teoksessa tanssijoiden olevan omia itsejään ja halusin heidän persoonansa näkyviin. Koska tanssijoita oli useampi, koin luonnolliseksi tieksi, että teos käsittelee ihmisten välisiä suhteita sekä kommunikaatiota. Eri ympäristöt loisivat näille suhteille kehyksen, tapahtumapaikan. Kirkastettuna aiheessani oli kolme elementtiä, joiden keskinäisiin suhteisiin teos painottuisi: yksilö, toiset ihmiset ja tapahtumapaikka

3.2 Liiketeemat

Prosessin alkuvaiheessa havainnoin ihmisiä julkisissa paikoissa, kuten esimerkiksi erilaisissa odotustiloissa tai juna-asemilla. Minua kiinnosti miten ihmiset ovat toistensa kanssa samassa tilassa tuntematta toisiaan. Havaintojeni mukaan he harvemmin puhuvat toisilleen. Kommunikaatio tapahtuu usein katseilla, eleillä, ilmeillä ja liikkumisella paikasta toiseen tai asennon vaihdoksella. Ääntely on useimmiten tahattomien äänten päästämistä, kuten yskimistä, kenkien kopinaa, vaatteiden kahinaa tai hengityksen kuulumista. Näitä havaintoja käytin hyväkseni teoksen liiketeemoja miettiessäni.

3.2.1 Äänet

Tämä teema nousi esiin ihmisten havainnoimisesta julkisissa tiloissa. Halusin muutenkin mukaan tanssijoiden konkreettisesti tekemiä ääniä, koska esitysten auditiivinen maailma oli pelkästään esiintyjistä sekä esityspaikkojen omista äänistä lähtöisin olevaa. Harjoitusvaiheessa kokeilimme erilaisia ääniketjuja, joissa jokainen teki jonkinlaisen äänen vuorotellen kehollaan tai suullaan toisten seuratessa kokoajan missä ääni kulkee. Harjoittelimme tätä erilaisilla tempoilla ja rytmityksillä sekä eri määrällä ketjun kierroksia. Tästä muodostui yksi sanattoman kommunikaation tapa, joka lopulta toistui läpi teoksen.

Kehittelimme äänistä myös rytmin, joka tehtiin eri kehonosilla ääniä tuottamalla. Annoin tanssijoille tehtäväksi muodostaa yksinkertainen neljän tahdin mittainen rytmi tahtilajinaan neljä neljäsosaa. Rytmia sovellettiin eri kehonosilla tehtynä. Tällaista tekniikkaa tehdä rytmejä kutsutaan yleisesti kehorytmeiksi, kehorummutukseksi tai bodypercussioksi. Nimiä on useita, mutta tässä työssä käytän nimeä kehorytmi. Halusin tämän teokseen mukaan, koska rytmi on minulle vahva kommunikaation väline. Rytmillä on läsnä kokoajan elämän kaikissa toiminnoissa. Kaikki tekemämme ja ympärillämme oleva kulkee tiettyssä rytmissä. Yhdessä tehtynä se on vahva elementti ja vahvistaa ryhmän yhteenkuuluvuutta. Lisäksi se saa tekijänsä näyttäytymään katsojalle yhtenäiseltä ja vahvalta ryhmältä. Rytmillä on myös tähän esitykseen dynaamisen vaihdoksen, jota koreografina kaipasin.

3.2.2 *Kaatuminen*

Kaatumisteeman poimin mukaan aiemmasta ryhmäkoreografiastani. Kaatuminen edustaa minulle jonkinlaista kontrollin menetystä tai tilanteelle antautumista. Symboleja voi hakea loputtomiin. Kaatumisella tarkoitan kehon painon viemistä voimakkaasti johonkin suuntaan ja voiman vapauttamista juoksun kautta taas kehon pystylinjaan. Tutkimme tätä teemaa tanssijoiden kanssa ja löysimme paljon variaation mahdollisuuksia. Oleellista on mihin suuntaan kaatuminen tapahtuu, onko siinä jokin kehonosa hallitsevana ja miten lantio on suhteessa muuhun kehoon. Lisäksi kaatumistilasta itsensä palauttaminen pystyasentoon onnistui monella eri tavalla, esimerkiksi eri kehonosilla aktiivisesti ylösvetäen tai lantion alakaaren avulla. Tapa, jolla tämä lopulta tehtiin, oli jokaisella hyväksi kokema oma tapa. Koreografina yritin ohjata tapahtuman mahdollisimman helpoksi ja orgaaniseksi. Katsojana ei pieniä eroavaisuuksia ajatuksessa tekemisen taustalla huomannut. Joissain kohdissa kuitenkin tein valinnan määräten tietyn kehonosan, josta kaatuminen sai lähtöimpulssin.

3.2.3 *Fokus*

Huomion vahvasti kiinnittäminen jonnekin, toiseen ihmiseen, itseän tai jonnekin pieneen pisteeseen oli teema, joka kiinnosti minua. Varsinkin tässä teoksessa se tuntui olennaiselta katsojien ollessa lähellä tanssijoita. Jokainen katse tai ajatuksen suunta näkyy läheltä. Katse nousi myös teemaksi julkisten paikkojen havainnoistani. Työskentelimme tämän teeman parissa harjoituksissa kokeillen erilaisia mahdollisuuksia fokuksen ja katseen kohdistamiseen. Huomasin kuinka vahva osa ihmisten välistä kommunikaatiota katse on. Katseen avulla voi muuttaa tanssijoiden välisiä suhteita loputtomiin. Eri tulkintoja syntyy esimerkiksi siitä minne katsoo ja millä tavalla sekä mitä muuta samaan aikaan tekee. Esityksissä fokus oli eniten tanssijoilla toisissaan eri tavoilla. Lisäksi se oli joissain kohdissa kaikilla samaan suuntaan, kohdistettuna johonkin yleisössä.

3.2.4 *Käsi*

Prosessin myötä keksin myös uusia teemoja, kuten ylhäälle osoittava, ikään kuin viittaava käsi. Tämä syntyi kommunikaatioajatuksen kehittelystä mielessäni. Ylöspäin osoittavassa kädessä on monia eri merkityksiä ja se kommunikoi monella eri tavalla. Minulle siinä on tietynlaista innokkuutta ja tahtoa tehdä jotain.

Käsitemasta muodostui myös liikesarja, jota kutsuin ”käsisarjaksi”. Siinä liikettä vei lähes kokoajan oikea käsi kuljettaen tanssijoita eri suuntiin, ympäri, ylös ja alas. Tätä sarjaa päädyimme käyttämään useammassa kohtaa koreografiaa eri tavoin muokattuna.

3.2.5 Seinä

Aiemmassa koreografiassani käytin seinää yhtenä elementtinä. Halusin sen myös mukaan tähän teokseen eri tilojen mahdollisuuksien mukaan. Erilaisissa paikoissa seinät ovat rajapintoja ja halusin tuoda ne näkyviin. Toteutimme tämän niin, että jossain kohtauksissa tanssijat tekivät annettua liikesarjaa tai improvisoivat antaen samalla painonsa seinää vasten. Toisin sanoen he nojasivat seinään liikkeessaan.

Kuva 4. Seinällä. Valokuva: Mari Toivanen

3.2.6 Tanssisarja

Tämän liikesarjan poimin aiemmasta koreografiastani. Tässä teoksessa käytimme sitä kahdessa kohtauksessa unisonona tehtynä. Tanssisarjan liikemateriaali on virtaavaa ja kulkee usein läpi koko kehon. Liikkeet ovat laajoja ja niissä toistuvat kaaret, spiraali ja ympyrän muoto. Keho kulkee koko ajan liikkeestä syntyvän voiman perässä. Koska

jokaisella tämän liike-energian seuraaminen on hieman erilaisella ajoituksella tapahtuvaa, emme tehneet siihen tarkkoja laskuja. Näin liikkeessä säilyi hengittävyys ja virta.

3.2.7 *Duetto*

Halusin teokseen jonkinlaista kontrastia siihen, että lähes kaikki tapahtuu yhdessä tehynä. Kehitimme dueton, joka muotoutui muutamien verbien pohjalta. Näitä verbejä olivat työnnä, vedä, pudota ja nosta. Teimme näistä eri tavoin yhdistellen liikesarjan, joka oli dynamiikaltaan erilainen kuin teoksen muu liikemateriaali. Tässä liike oli joko nopeaa tai täysin pysähdyksissä aiemman liikemateriaalin ollessa jatkuvaa, pehmeää ja keskinopeaa.

3.3 Työtavat

Minulle koreografina on luontevinta työstää tanssiteosta ja liikettä harjoitustilanteessa työryhmän kanssa. En osaa suunnitella ja hahmottaa kaikkea valmiiksi, vaan haluan kokeilla paljon erilaisia ideoita ja teemoja. Teos muodostui siis paljolti yhteistyössä tanssijoiden kanssa.

3.3.1 *Improvisaatio*

Tässä työssä halusin jättää tilaa tanssijoiden omalle persoonalliselle tulkinnalle. Tästä syystä en kokenut järkeväksi antaa paljoa liikemateriaalia suoraan toistettavaksi. Sen sijaan käytin improvisaatiota työkaluna liikekielen muodostamisessa.

Improvisaatio on laaja käsite, jonka huomasin olevan minulle epäselvä. Pääpiirteittäin olen käsittänyt sen toiminnaksi, joka ei ole ennalta sovittua ja joka luodaan hetkessä tapahtuvana. Tämän työn myötä törmäsin kuitenkin erilaisiin käsitteisiin liittyen improvisaatioon ja ajattelin selvittää hieman miten improvisaatiota määritellään tarkemmin sekä miten eri käsitteet liittyvät siihen. Malcolm Manning(2009) kiteyttää improvisaation tanssijan suhteeseen omaan kehoonsa ja oman kehonsa suhteeseen tilan ja ajan kautta käsillä olevaan ympäristöön sekä muihin tanssijoihin. Näiden sisäisten ja ulkoisten elementtien havainnoinnissa on hänen mielestään improvisaation ydin (Manning, 7, 2009.) Improvisaatiossa on siis enemmän kyse kuuntelusta ja havainnoinnista kuin liikkeen tuottamisesta. Painopiste siirtyy liikkeen ja liikkujan kommunikointiin oman te-

kemisensä sekä ympäröivän maailman kanssa. Ajatusmaailma kuulostaa mielestäni hyvin samankaltaiselta kuin oman työni lähtökohdat. Kappaleessa 3.1 avasin teokseni aiheen muodostumista, jossa huomaan yhtäläisyyksiä tähän improvisaatiokäsitteen määrittelyyn. Kerroin oman kiinnostukseni tanssissa olevan kommunikaatiossa sekä itsen ja ympäristön jatkuvassa havainnoinnissa. Prosessin aikana pyrin ohjaamaan tanssijoita tämänkaltaiseen työskentelyyn, jossa liikettä tärkeämpää on mitä sen avulla tekee ja miten sen avulla voi kommunikoida.

Manning esittää improvisaation liittyvän myös läheisesti komposition tekemiseen. Hänen mukaansa improvisaatio on tutkimusprosessi, joka erilaisten elementtien yhdistelmien kokeilun kautta johtaa komposition tekemiseen. Komposition hän määrittelee valinnoiksi eri elementtien yhdistelemisessä. Improvisaation ja komposition läheinen yhteys viittaa improvisaation tärkeyteen koreografin työssä. Se on nähtävissä kun koreografi luo tanssisarjoja improvisaation kautta yksin tanssisalissa ja kun hän opettaa sarjat tanssijoilleen ja muokkaa niitä kaikille sopivaksi. Se on läsnä myös liiketehtäviin pohjautuvissa koreografioissa, joissa osa valintojen tekemisestä säilytetään tanssijoille. Lisäksi on monia koreografioita, jotka sisältävät strukturoitua improvisaatiota tai ovat kokonaan improvisoituja (Manning, 6-7, 2009.)

Tässä työssä lähes kaikki materiaali muodostui improvisaation kautta. Tämä työtapo mahdollisti erilaisten ja itselleni yllättävien ratkaisujen löytämisen. Aivan alussa Malcolmin määritelmän valossa työtapamme ei ehkä ollut suoranaisesti improvisaatiota, vaan lähempänä liiketutkiskelua. Työstimme aiemmassa kappaleessa avaamiani teemoja aluksi liiketutkiskelun kautta etsien erilaisia mahdollisuuksia niiden toteutukselle. Annoin esimerkiksi tanssijoille tehtäväksi eri raajojen rennot ja nopeat roiskaisevat liikkeet kävelyn lomassa. Lähdimme rauhassa liikkeelle ja harjoituksen myötä annoin lisää sanallisia ohjeita, kuten kävelyn nopeutuminen tai hidastuminen ja roiskaisujen välien tihentyminen. Tällä tavalla näin mihin suuntaan tiettyä teemaa kannatti viedä. Kyseinen teema putosi teoksesta kokonaan pois, koska selkeyden kannalta oli hyvä karsia liika pois ja kehittää käytettäviä teemoja sekä varioida niitä.

Valitsemani teemat kehittyivät liiketutkiskelun kautta lopulta komposition muotoon. Joistain niistä muodostui valmista koreografiaa, osa jäi osittain avoimeen muotoon esimerkiksi liiketehtävinä, joista kerron seuraavassa luvussa. Lisäksi joissain kohtauksissa

oli palasia, joissa improvisoitiin tietyn teeman sisällä. Läpi koko teoksen oli kuitenkin vahvasti läsnä ajatus, josta Manning puhui improvisaation ytimenä: tanssijoiden oma suhde kehoonsa sekä suhde ympäristöön ja toisiin. Näitä asioita työstimme koko prosessin ja ne nousivat itselleni tärkeimmiksi tässä työssä.

3.3.2 Liiketehtävät

Liiketutkiskeluista tiettyjen teemojen kanssa muodostui hyviä elementtejä, joista kehitelin liiketehtäviä. Niiden sisällä oli hieman improvisaation varaa, kuitenkin hyvin rajoitettuna. Annoin tanssijoille liikkeelliset raamit niin, että he voivat itse valita liikkeen suunnan, reitin ja ajoituksen. Itse liikemateriaali oli joko teemoista muodostuneita elementtejä, kuten kaatuminen tai valmiiksi koreografioitu sarja, jota tanssijat tekivät sellaisenaan tai pieniä osioita siitä kerrallaan. Tällainen työskentelytapa toi mukaan sattuman mahdollisuuden, joka synnytti joka kerta uusia, mielenkiintoisia tilanteita. Tämä vaati tanssijoilta toistensa ja tilanteen tarkkaa kuuntelua. Uskon tällaisen työtavan säilyttävän asiat tuoreina ja oikeasti hetkessä tapahtuvina. Tanssijoiden täytyy olla koko ajan hereillä ja elää hetkessä, joka tuo läsnäolon myös liikkeeseen. Viitaten aiempaan kappaleeseen improvisaation käsitteen määrittelemisestä, liiketehtävät teoksen sisällä olivat suoranaisesti improvisaatiota. Niissä korostui itsen, toisten sekä ympäristön tarkka havainnointi sekä kuuntelu tilassa ja ajassa.

4 VALMIS TEOS

Teos muotoutui käsittelemään kommunikaation ja ihmisten välisten suhteiden eri tasoja. Kokonaisuus muodostui kohtauksista, joita harjoittelimme aluksi itsenäisinä palasina. Teoksessa pelattiin paljon liiketehtävillä, joita annoin tanssijoille. Lisäksi kontakti toisiin tanssijoihin oli isossa osassa. Katse ja toisten huomaaminen eri tavoin toistui läpi teoksen. Koreografian raakaversiossa tanssijat tuottivat kaiken äänimateriaalin itse, eli mitään ulkopuolista äänimaailmaa ei ollut. Täysin valmiiksi koreografioituja tanssisarjoja käytettiin suhteellisen vähän. Liike muodostui osaksi liiketehtävistä, jotka pohjautuivat aiemmassa luvussa avaamiini liiketeemoihin. Lisäksi työstimme liiketeemoista osioita, joissa oli valmis sovittu koreografia. Teoksessa vuorottelivat liiketehtävät, joissa oli jätetty tanssijoille vapauksia omiin ratkaisuihin, sekä valmis koreografia. Liikemaailma oli yleisesti ottaen suuria linjoja suosivaa ja virtaavaa, kehon läpi kulkevaa. Kokonaisuudessaan teoksen visuaalinen ilme oli aika suoraviivainen. Käytimme paljon karkeita, yhteen suuntaan kulkevia liikkumistapoja, kuten juoksua.

4.1 Rakenne

Teoksen raakaversio näytti kohtauksittain seuraavanlaiselta:

- Alkumaailma, tilan reunoilla
- Yhteinen matka
- Liike ja katse
- Duetto-Trio
- Juoksukäytävä, tanssisarja
- Rytmittely

- Kaos
- Lopusta alkuun

Alla avaan teosta ja sen syntymistä käsitellen sitä kohtaus kerrallaan. Mukana on myös jonkin verran mainintoja eri tiloissa varioiduista kohdista. Kohtausten nimet kuvaavat tapahtumia ja jotain ajatusta mitä minulla oli koreografiaa tehdessä. Pyrin tekemään kohtauksista maailmoja, jotka katsoja voi tulkita omalla tavallaan ja nähdä niissä omia merkityksiään. Nämä ovat siis minun tulkintojani.

- Alkumaailma, tilan reunoilla

Tämä kohtaus pelasi esiintyjien oman maailman ja yhteisen kommunikoinnin yrityksen vuorottelulla. Se syntyi ääniketjun inspiroimana (kts.3.2.1). Alussa tanssijat olivat sijoittuneena eri puolille tilan reunoja. Jokainen oli vahvasti omassa maailmassaan improvisoiden omaa liikkeellistä tehtäväänsä, joka vaihtui paikasta riippuen. Yksi teki äänen, joka herätti kaikki ympäröivään todellisuuteen. Seurasi yhteinen ääniketju, jossa jokainen teki vuorollaan äänen. Sovimme tanssijoiden kanssa tietyn järjestyksen äänien tekemiselle ja sovittujen äänikierrosten määrän jälkeen tanssijat juoksivat keskelle tilaa lähelle toisiaan nostaen toisen käden ilmaan. Keskelle kerääntyminen sekä käsi näyttäytyi minulle esiintyjien yrityksenä kommunikoida toistensa kanssa ja yrityksellä jostain yhteisestä toiminnasta. Tanssijoiden fokus ja katseet olivat vahvasti toisissaan. Ylhäällä oleva käsi kertoi minulle innokkuudesta aloittaa jotain. Jokaisella oli kuitenkin omat aikeensa tämän suhteen ja lopputulos oli, ettei kukaan tehnyt muuta kuin käveli pois tilanteesta takaisin omaan maailmaansa. Alkutilanne ja ääniketju toistuivat monta kertaa reagoinnin nopeuden kiihtyessä kerta kerralta. Lopulta tanssijat muodostivat rivin keskelle tilaa.

- Yhteinen matka

Tämän osan näin tanssijoiden yhteisenä matkana tilassa. Konkreettisesti he seisoivat rivissä ja kaatuivat yhtä aikaa aina samaan suuntaan säilyttäen rivimuodostelman koko ajan. Tämä toistui useasti eri suuntiin tehtynä. Pääajatus oli yhteisessä tekemisessä ja rivin säilyttämisessä. Tämä onnistui toisia kuuntelemalla ja aistimalla sekä näyttäytyi

toisiin luottamisena. Kohtaus syntyi kehittelynä kaatumisteemasta. Kokeilimme erilaisia tapoja kaatumiselle ja sen tekeminen rivissä herätti mielenkiintoni. Jollain tapaa tämä muodostelma loi ehkä hieman koomisenkin vaikutelman. Ajatukseni oli kuitenkin yhteisessä tekemisessä ja jännitteessä, joka syntyi toisten kuuntelusta ja yrityksessä pysyä rivissä.

- Liike ja katse

Tämä kohtaus muotoutui lähes kokonaan liiketehtävistä. Alkuosio tuli mukaan jo prosessin alkuvaiheessa ja sitä harjoiteltiin paljon. Siinä tehtävinä olivat kaatuminen ja käsisarjaksi nimeämäni liikesarja (kts. 3.2.4). Molemmat tapahtuivat omavalintaiseen suuntaan omalla ajoituksella. Lisätehtävänä oli katseen kohdistaminen kokoajan johonkin toiseen tanssijaan. Katseen kohdetta sai vaihtaa ja liikkumisessa sai tehdä taukoja eli pysähtyä paikalleen. Lisäksi teoksen raakaversion työstämisen loppuvaiheessa tähän lisättiin tanssijoiden tekemät erilaiset ilmeet. Ne kuitenkin poistettiin puistoesityksen jälkeen, koska tanssijat eivät kokeneet ilmeitä kovin luonnollisiksi esiintymistilanteessa. Kohtaus huipentui kappaleen alussa mainitsemani käsisarjan tekemiseen unisonossa. Lähtö tähän tapahtui yhteisestä päätöksestä. Sarjan jälkeen liiketehtävänä oli juosta lähelle toisiaan ja jatkaa liikkumista mahdollisimman lähellä toisiaan ohittaen kuitenkaan koskematta. Kaikki pysähtyi kun Sanna nosti toisen kätensä ylös.

- Duetto- trio

Liiketeemojen yhteydessä avaamani duetto löysi paikkansa tähän kohtaan teosta. Kaikki edeltävä teoksessa oli ollut yhteistä tekemistä ja tässä kohdassa sitä tuntui hyvältä rikkoa. Sannan nostaessa toisen kätensä ylös seurasi täysi pysähdys, johon Maria reagoi kävelemällä Sannan luo ja nostamalla kätensä tämän kättä vasten. Seurasi lyhyt kilvoittelu, jossa he yrittivät saada oman kätensä toista ylemmän. Tästä lähti duetto, jossa oli aiemmin mainitsemani liiketehtävät taustalla(kts.3.2.7). Liikkeen dynamiikka oli nopeaa tai pysähdyksissä olevaa.

Samaan aikaan dueton eläessä omaa elämäänsä liikkuivat kolme muuta triona tehden osaa valmiista tanssisarjasta mahdollisimman hitaasti kohdistuen katseensa kokoajan duettopariin. Syntyi kontrasti nopean ja pysähtyvän sekä hitaan ja jatkuvan liikkeen

välille, joka näyttäytyi jännitteenä duon ja trion välillä. Myös katseet loivat merkityksiä: duo kiinnitti huomion vain toisiinsa kun taas trio katsoi kokoajan duoa.

- Juoksukäytävä, tanssisarja

Tämän kohtauksen päähuomio oli yhdessä tekemisessä ja yhteisessä liikkumisessa. Tanssijat juoksivat suoraa linjaa yhtä aikaa, pysähtyivät ja kaatuivat taakse yhtä aikaa kääntäen kaatumisen taas juoksuksi. Tämä toistui monta kertaa. Tanssijat siis kulkivat kaatuen ja juosten edestakaisin suoraa linjaa. Lopulta he tekivät tanssisarjan yhdessä samaan suuntaan.

Liikkeessä oli mukana myös ääni, jota tanssijat tekivät vapaasti suullaan. Kaatumisissa he kuvasivat äänellään fyysistä kaatumistapahtumaa ja tanssisarjassa he korostivat hengitystään äänillä.

- Rytmittely

Tanssijoiden tekemä kehorytmi ajautui tähän kohtaan teosta. Se alkoi ääniviestinä, jonka he yrittivät tehdä kehorytmisissä käytetyn rytmin mukaan. Rytmistä kiinni pitäminen ei onnistunut yleensä kovin hyvin. Tämä ei haitannut minua koreografina, koska yrittäessään tehdä rytmiä tanssijat muodostivat keskittyessään voimakkaan jännitteen välilleen. Ääniviesti purkautui triolipohjaiseen hyppysarjaan, jossa toistui sama hyppy. Hyppystä muodostuva ääni kuului kahdeksasosatrioleina, joka muodosti pohjustavan äänimaton kehorytmille, jonka tanssijat lopulta tekivät yhdessä.

- Kaaos

Halusin rikkoa edellisen kohtauksen muotoa ja säännönmukaisuutta täysin ja tuoda jotain mikä ei ole millään tavalla hallittua tähän kohtaukseen. Oikea sana liikkeellisyyteen mitä hain olisi ehkä kaottisuus. Käytännössä tanssijat lähtivät yhdessä tehdyn kehorytmin jälkeen yhtäkkisesti eri suuntiin tehden nopeaa liikettä. Tämä kohtaus toteutettiin eri paikoissa hyvin eri tavoin riippuen tilan mahdollisuuksista. Harjoitusvaiheessa emme tanssialissa tehneet tähän vielä mitään ratkaisua, vaan jätimme kohdan avoimeksi esiintymispaikkoja varten.

- Lopusta alkuun

Edellisen kohtauksen kaaos kerääntyi lopulta rivimuodostelmaan. Tässä toteutus oli eri paikoissa erilainen, rivi saattoi olla lattialla maaten tai seinää vasten seisten. Tanssisalis-
sa teimme tämän kuitenkin alun perin lattialla maaten. Kaikki kerääntyivät yksitellen riviin ja tilanne rauhoittui täysin. Yllätyksenä kaaos kuitenkin jatkui vielä hetken nopeina hyppyinä toisten yli. Nopea liike vaihtui hitaaksi rullaukseksi, jossa tanssijat kävelivät yksi kerrallaan toistensa yli toisten kieriessä maassa. Lopussa teos palasi takaisin alun maailmaan tanssijoiden tehdessä lattialla maaten lähellä toisiaan saman ääniketjun kuin alussa.

4.2 Esiintymiset eri paikoissa

Teosta jouduttiin muokkaamaan hieman joka paikassa kuitenkin hyvin pienin muutoksilla. Seuraavissa luvuissa avaan tarkemmin kokemuksia esityksistä eri tiloissa.

4.2.1 Piispan Puisto

Puistossa lumen keskellä oli ympyrän muotoinen tasaiseksi tallattu tila, jonka ympärillä oli viisi esiintyjää tehden jotain lumihangen keskellä. Yksi kaivoi esimerkiksi lumea tieltään ja upposi kokoaja syvemmälle hangen uumeniin, yksi heitti lunta ilmaan katsoen sen leviämistä yläpuolelleen, yksi seiso paikallaan huojuen tuulussa haaveilevan näköisenä hyräillen laulumelodiaa. Kaikki viisi olivat täysin omassa maailmassaan oman toimintonsa äärellä. Kaiken ympärille on ripoteltu tuoleja katsojia varten. Tämä oli esityksemme alkutilanne katsojien tullessa paikalle.

Esitystilana puisto oli moniulotteinen, koska tilaa ympäröivä kaupungin melu ja kiire toivat toisen ulottuvuuden puiston sisällä vallitsevan rauhan rinnalle. Puisto itsessään antoi monia mahdollisuuksia esityspaikan valitsemiseen. Sen keskiväylän molemmin puolin olevat alueet olivat molemmat pinta-alaltaan laajoja ja aluksi tuntui hankalalta päättää mihin sijoittaisimme esityksemme. Paikka kuitenkin löytyi kohdasta, jossa oli paljon pieniä puita. Valikoimme tämän kohdan, koska se näytti esitystämme ajatellen kutsuvalta. Puut reunustivat tilaa yhden jäädessä sen keskelle. Tämä kaikki loi teokselle luonnollisen lavastuksenomaisen taustan.

Puisto oli ensimmäinen esiintymispaikkamme. Ennen esitystä ehdimme harjoitella kyseisessä paikassa vain muutaman kerran. Teoksen sovitus kävi siis suhteellisen nopeasti ja jouduimme tekemään nopeita ratkaisuja. Ihmisiä kulki esityksen aikana puiston läpi harmillisen vähän. Harjoituksissa saimme kuitenkin muutamia todistajia.

4.2.1.a Tilan ja tanssijoiden visuaalinen ilme

Puistossa oli paljon lunta. Tästä syystä jouduimme muuttamaan tilaa hieman sen alkuperäisestä muodostaan. Lapiroimme keskelle lumihankea ympyrän muotoisen alueen, jossa liikkuminen oli mahdollista. Ilman tätä tanssijoiden ei olisi ollut mitenkään mahdollista esittää teosta yli polveen ulottuvassa hangessa. Tilan ympärille asetimme katsojille penkkejä.

Tanssijoiden puvustusta miettiessäni kylmä ilma antoi heti alkuun suunnan toteutukselle. Kaikilla piti olla lämmintä päällä. Visioni olisi ollut saada kaikille suurin piirtein samanlaiset toppahaalarit. Niitä olisimme voineet hyödyntää kaikissa esityksissä. Tämä olisi kuitenkin ylittänyt budjettini reilusti ja päädyimme edullisempaan vaihtoehtoon, jossa jokainen kaivoi omasta vaatekaapistaan sopivat vaatteet.

Kuva 4. Esitys puistossa Valokuva: Heli Keskikallio*4.2.1.b Mitä teokselle tapahtui?*

Teoksesta nousi esiin leikkisyys. Joitakin kohtia veimme myös tietoisesti siihen suuntaan. Itselleni mieleen heräsivät muistot lapsuuden lumileikeistä ja lumilintojen rakentamisesta. Esityksestä välittyi lämmin tunnelma, joka imaisi katsojan mukaansa ikään kuin osaksi esitystä. Tällaista vaikutusta en ollut huomannut näin vahvana harjoittelusamme tanssisalissa. Puiston rauhallinen yleisvaikutelma antoi teokselle mahdollisuuden muodostaa oman maailmansa. Ympäristö antoi puitteet teokselle ja väritti sitä omalla ilmeellään, muttei tuonut vahvasti esiin omaa elämäänsä.

Tämä tila loi paljon haasteita liikkumisen suhteen. Liike ei näkynyt kovin hyvin, koska taustalla oleva kaupungin elämä ja äänet saattoivat viedä huomiota katsojalta. Kaikessa tarvittiin koko ajan selkeyttä ja suuria linjoja. Pienet asiat jäivät helposti näkymättömiksi. Myös tanssijoiden tekemät äänet jäivät vaimeiksi ja niitä piti tehdä korostetun kuuluvasti. Nopeassa sovitusaikataulussa olin alussa hieman huolestunut ehtisivätkö tanssijat omaksua kaiken tarvittavan uuden, joka paikan vaihdoksessa nousi esiin. He kuitenkin tottuivat nopeasti liikkumaan lumessa, muistivat kaikki teokseen tulleet muutokset sekä olivat läsnä täysin uudenlaisessa ympäristössä.

Suurin muutos, joka teoksen sisälle tuli, oli duetto-trio-kohtauksen dueton liikemateriaalin poistaminen ja korvaaminen uudella. Huomasimme ensimmäisissä ulkona olleissa harjoituksissa, että duetto oli lähes mahdoton tehdä toppavaatteissa. Loimme nopeasti uuden dueton, jonka teemaksi muodostui toisen käsien seuraaminen omilla käsillä. Päädyin tähän ratkaisuun, koska se seurasi luonnollisesti alkuperäisen dueton alun käsitteemaa. Kohtaus alkoi pysähdyksestä, jossa Sanna on nostanut toisen kätensä ylös. Maria reagoi tähän kävellen Sannan luo nostaen oman kätensä ja yrittäen saada sen Sannan kättä ylemmäs. Tästä saimme pienellä harjoitusmäärällä jatkumon improvisoituun käsi-johtoiseen liikkeeseen, jossa he seuraavat toistensa käsiä peilikuvana.

Teimme lisäksi pieniä muutoksia läpi teoksen koskien liikkumisen suuntaa tilassa. Kaoskohtauksen toteutimme lunta ja kinoksia hyväksi käyttäen. Annoin tanssijoille muutamia liikkeellisiä tehtäviä, joita he saivat vapaasti käyttää tai keksiä omia. Kohtaus oli siis tanssijoiden improvisaation varassa. Antamani liikkeelliset tehtävät olivat hyppäminen, juoksu ja aiemman kohtauksen triolipohjaisen hypyn toistaminen. Tässä kohtaa

vaadin tanssijoilta ehkä hieman liikaa heittäytymiskykyä. Olisin voinut antaa heille tarkemmat ohjeet tai koreografoida kohtauksen enkä jättää sen syntymistä tanssijoiden varaan. Olin kuitenkin tyytyväinen syntyneeseen lopputulokseen.

4.2.1.c Teoksen vaikutus tilaan

Aiemmin mainitsemani tilan toinen ulottuvuus, ympäröivä kaupunkiympäristö unohtui esityksen ajaksi täysin. Kaupungin äänet kuuluivat, mutta sen liikettä ei enää nähnyt. Teos toi siis näkyväksi luonnon ja puiston oman sisäisen maailman. Esityksen jälkeen heräsi takaisin tähän maailmaan ja taustalla oleva kaupunki nousi taas tajuntaan.

Teimme myös työryhmän kanssa yllättävän havainnon teosta varten lapioimamme tilan vaikutuksesta puistoon. Muutama päivä ensimmäisten harjoitusten jälkeen huomasimme monien muidenkin ihmisten käyneen esitystilassa. Jättämämme jälki oli ilmeisesti rohkaissut muitakin, koska koko puiston alueella oli tehty lumeen polkuja ja selvästi käyty hangessa hyppimässä. Olen usein miettinyt mikseivät puistot voisi olla talvellakin käytössä ihmisten virkistäytymiseen samalla tavalla kuin kesällä? Toki lumi luo haasteen liikkumiselle, mutta toisaalta se on pehmeä alusta kaikenlaiselle toiminnalle. Huomio, että ihmiset olivat innostuneet tästä puistoympäristöstä virkistäytymismielessä, oli positiivinen yllätys.

4.2.2 Asematunneli

Ihmiset seisoivat paikoillaan seuraten tapahtumaketjua, jossa viisi esiintyjää valkoisissa haalareissaan kulkivat omassa maailmassaan pitkin asematunnelia. Yksi hyräili itseksensä seinää vasten tuijottaen yläviistoon jonnekin omiin ajatuksiinsa. Toinen käveli pitkin seinän vieruksia välillä nopeasti, välillä hitaasti, kuitenkin omassa maailmassaan. Kolmas kulki laiturille vieviä rappusia ylös alas. Kaksi asettautui osaksi yhdellä seinällä ollutta taideteosta tai kävi vuoropuhelua sen kanssa liikkeellisesti. Tämä oli osa teoksen alkumaailmaa, jonka aikana katsojat tulivat paikalle ripotellen. Ohjasin kaikki ottamaan haluamansa paikan tilasta.

Asematunnelin oma tunnelma oli hyvin vahva. Sillä on tilana monia merkityksiä toimien muun muassa ohikulkupaikkana ja odotustilana. Sinne on kerääntynyt paljon tunteita ja muistoja ihmisten matkoilta. Tästä syystä se tuntui ideaalilta teoksen esiintymispai-

kaksi. Annoimme esityksessä tilan olla oma itsensä muuttamatta sitä mitenkään. Kaikki paikan muistot ja tunteet saivat puhua teoksen sisällä.

Tässä tilassa ehdimme harjoitella kaksi kertaa ennen esitystä sekä tehdä yhden läpime- non, jossa sattui olemaan paljon junaa odottelevia tai ohikulkevia katsojia läsnä. Tunne- lissa oli paljon seinätilaa, jota käyttää hyväksi. Yhdellä seinällä oli taideteos, jossa oli piirroksuvia ihmisistä eri asennoissa. Käytimme hyväksi näitä hahmoja teoksen alussa ja ne elivät koko teoksen läpi mukana ikään kuin katsojina. Tätä en ollut suunnitellut etukäteen, mutta sattuman kautta siitä tuli iso osa esitystä.

4.2.2.a Tilan ja tanssijoiden visuaalinen ilme

Tarkoitukseni oli alun perin puvustaa tanssijat niin, että he olisivat tavallisia ihmisiä ja mahdollisimman paljon oman itsensä näköisiä. Keskusteluissa työryhmän kanssa en- simmäiseksi kriteeriksi nousi suojautuminen. Asematunnelin seinät olivat likaiset ja tanssijat halusivat jotain suojaa likaantumiselta. Löysin rautakaupasta edullisia maalarin suojahaalareita, jotka olivat valkoisia ja hupullisia. Ne sopivat asematunnelin valaistuk- seen ja maailmaan hieman ehkä oudolla tavalla, vaikka veivätkin puvustuksen täysin eri suuntaan mikä oli alkuperäinen ajatukseni ollut. Haalarit toivat minulle miellelyhtymän jonkinlaisesta avaruusmaailmasta, joka oli aika absurdi ajatellen teoksen maailmaa.

Katsojat saivat esityksen aikana sijoittua tilassa minne halusivat. Ainoa raja- us oli jättää tyhjäksi seinä, jossa oli ihmishahmoista muodostuva taideteos. Tässä kohdassa tapahtui suurin osa seinää vasten tapahtuvasta liikemateriaalista. Yleisö löysi pääosin paikkansa vastapäiseltä pitkältä seinältä.

Kuva 5. Esitys asematunnelissa Valokuva: Mari Toivanen

4.2.2.b Mitä teokselle tapahtui?

Tässä tilassa koreografia lähti elämään täysin eri suuntaan kuin puistomaisemassa. Teokseen tuli enemmän vakavuutta. Täällä korostui tietynlainen absurdius. En tiedä oliko osasyynä valitsemani puvustus.

Tila itsessään oli toimiva paikka esiintymiselle. Tanssijoiden tekemät äänet kuuluivat hyvin ja paikka korosti niitä kaiullaan. Tanssijoiden liikkumiseen tuli enemmän dynaamisia vaihteluita kuin mitä oli ollut puistoesityksessä. Nyt liikkeessä näkyi myös hienovaraisemmat asiat. Ohi kulkevista ihmisistä tuli myös osa esitystä. He menivät tanssijoiden lomitse ohi ja tulivat näkyväksi samalla tavalla kuin esiintyjät sulautuen teoksen maailmaan.

Muokkasimme teosta hyvin vähän tässä tilassa. Teimme muutamia suunnallisia muutoksia sekä lisäsimme teokseen lyhyen osion, koska halusin käyttää seinätilaa enemmän hyväksi. Tanssijat kerääntyivät kaaoskohtauksen jälkeen lattian sijasta seinää vasten. Tässä he tekivät lisäyksenä yhdessä käsisarjan (kts.3.2.4) muokattuna seinää vasten teh-

dyksi. Toisten ylitykset tehtiin myös seinää vasten, koska betoniselle lattialle hyppääminen olisi luultavasti ollut kivuliasta.

4.2.2.c Teoksen vaikutus tilaan

Omakohtainen kokemukseni oli, että yhdessä teoksen kanssa asematunneli sai elävään muotoon sen oman maailmansa. Paikka saa tarkoituksensa jokaisesta ohikulkijastaan ja nyt yksi joukko pysähtyi sinne hetkeksi olemaan ympäristössä ja sen kanssa. Esityksen ja miljööhen henget sopivat hyvin yhteen ja niiden summa synnytti jonkin uuden maailman. Tässä maailmassa esiintyjien, yleisön, ohikulkevien ihmisten ja paikan suhde näytti ihmisille ympäristönsä hetken ajan. Koreografina pyrin ottamaan paikan mahdollisimman monipuolisesti huomioon käyttäen eri tasuja ja osia tilassa.

Ennen varsinaista esitystä teimme päivällä harjoituksen, jolla oli lopulta enemmän katsojia kuin itse esityksellä. Läpimenoamme jäi katsomaan suuri joukko ihmisiä ja sain yleisöltä positiivisia kommentteja. Tällöin huomasin omaavani ennakkoluuloja sen suhteen mitä paikassa ohikulkevat ihmiset ajattelevat. Odotin ympäristöltä nuivempaa suhtautumista ja olin yllättynyt näin positiivisista lausahduksista.

4.2.3 Kamarimusiikkisali

Salissa oli hämärää, kun ihmiset tulivat sisään. Ympäri salia oli tuoleja, joihin katsojat istuivat. Heidän takanaan tuolien ja seinien välissä kulkivat esiintyjät, jotka olivat kaikki omassa maailmassaan. Yksi heistä liikkui lavankorokkeen päällä ja vierellä, yksi seisoi seinää vasten ylävartalon valuessa puolelta toiselle. Yksi kiersi salin reunoja kävellen ympäri hyräillen samalla hidasta melodiaa. Kaksi liikkui lattiatasossa katsojien takana ja lomitse. Keskellä tilaa lattiassa pyöri videokuva tanssijoista samassa tilassa liikku- en samalla tavalla kuin tällä hetkellä. Kuva muuttui, paikkana oli nyt asematunneli ja kohta se vaihtui puistoon.

Halusin tämän esityksen tuovan yhteen jollain tavalla myös muiden paikkojen tapahtumia ja tunnelmia. Vaihtoehtoja toteutukselle miettiessäni päädyin käyttämään videokuvamateriaalia toisten paikkojen harjoituksista ja esityksistä. Tähän ratkaisuun päädyin siksi, että se tuki alkuperäistä ajatustani pitää koreografia mahdollisimman samanlaisena tehden vain välttämättömät muutokset. Fyysisesti siis tanssijoiden tekemä koreogra-

fia oli tässäkin paikassa hyvin samanlainen kuin aiemmin. Visuaalinen ilme vain muuttui radikaalisti tekniikan myötä.

4.2.3.a Tilan ja tanssijoiden visuaalinen ilme

Sijoitin tässä paikassa katsojat lähelle tanssijoita niin, että tanssijat voivat ajoittain mennä myös katsojien taakse tai heidän lomitse. Käytännössä tuolit aseteltiin ovaalin muotoiseen muodostelmaan niin, että niiden väliin jäi diagonaalisesti kulkeva käytävä. Tuolien ja salin seinien väliin jätettiin myös sen verran tilaa, että tanssijat mahtuivat kulkemaan katsojien takana.

Poiketen muista esityksissä, päädyin tässä käyttämään tehokeinoina valotekniikkaa ja musiikkia. Koska käytin videokuvaa heijastettuna lattiaan, tuntui järkevältä käyttää valaistusta myös muuten kuin tavallisen kattovalon keinoin. Valot muodostuivat neljästä eri puolelta keskelle heijastuvista lampuista. Lisäksi käytimme valokujaa, joka kulki diagonaalikäytävän suuntaisesti. Musiikkia käytin vain kahden kohtauksen aikana. Se alkoi duetto-trion alusta ja häipyi pois juoksukäytävä-tanssisarjakohtauksen loputtua. Syy musiikin mukaan ottamiseen oli halu rikkoa teoksen dynamiikkaa aiempaa rajummin. Koska en tahtonut tehdä sitä muuttaen koreografiaa, oli vaihtoehtona lisätä sinne jokin ulkopuolinen elementti. Valitsin musiikiksi Rumpistol nimisen artistin kappaleen Sdr. Fasanvej kl. ca 22.00 (pondul remake). Se on genreltään elektronicaa ja oli tunnelmaltaan suhteellisen neutraali, kohtausten maailmaa ja tunnelmaa tukeva.

Puvustuksessa en halunnut korostaa itse asuja, vaan liikettä ja tanssijoita. Valitsin vaatteet, joissa on helppo liikkua ja jotka muistuttavat tavallista arkiasustusta. Ajatukseni oli, että kaikki asut ovat samaa maailmaa niin, että jokaisella on kuitenkin omanlaisensa kokonaisuus. Päädyin maanläheiseen värimaailmaan sekä housu- ja paita-yhdistelmään. Kokonaisuus oli minulle koreografin silmin toimiva. Puvustus tuki esitystä tekemättä itsestään numeroa.

Kuva 6. Esitys kamarimusiikkisalissa

4.2.3.b Mitä teokselle tapahtui?

Ajatus tämän esityksen taustalla oli erilainen kuin aiemmissa. Tämä oli menneen ja nykyhetken vuorottelua, takana olevat esitykset sekä hetkessä tapahtuva esitys olivat läsnä yhtä aikaa muodostaen kokonaisuuden koko työstä. Vaikka tanssijoiden liikkuminen oli samaa kuin aiemmin muutamia muutoksia lukuun ottamatta, oli tunnelma ja teoksesta välittyvä kokemus hyvin erilainen. Tähän vaikutti vahvasti käyttämämme tekniikka ja tilan paljaus. Sali oli käytännössä suorakulmion muotoinen tyhjä paikka ilman suurempaa tunne- tai muistolatausta. Sillä ei ole tietääkseni muuta funktiota kuin esiintymistilana toimiminen. Tila oli eristetty muusta maailmasta ja antoi mahdollisuuden luoda sinne oman maailman sekä tuoda omat muistot ja tunnelmat.

Suurin koreografinen muutos oli duettokohtauksen muuttaminen. Tässä käytimme tehokeinona valokäytävää, joka heijastui diagonaalissa tilan läpi. Duetto kulki valokujaa pitkin kohti sen päätepistettä seinää, jossa Sanna ja Maria improvisoivat liikkuen fyysisessä kontaktissa seinän sekä toistensa kanssa. Pääajatus kohtauksessa ja kahdesta tanssijasta välittyvä energia säilyi silti samanlaisena, vaikka toteutus muuttuikin. Liikkuminen dueton alkupisteestä seinälle noudatti samoja verbejä kuin alkuperäisessä versiossa.

Nämä olivat työnnä, vedä, pudota, nosta. Toteutustapa oli kuitenkin erilainen, koska tanssijoiden piti liikkua voimakkaasti tilassa.

Toinen muutos oli, että tanssijat jättivät kokonaan tekemättä triolipohjaisen hyppykohtauksen. Tämä korvattiin saman kohtauksen näyttämällä videokuvana asematunnelin esityksestä. Tässä kuvassa oli mukana myös ääni, toisin kuin muissa kohdissa. Halusin hyppysarjan ja kehorytmin tulevan sellaisena kuin se on teoksessa, eli en muuttanut teosta. Kohtaus vain tuli videolta, eikä tässä hetkessä tehtynä. Videon pyöriessä tanssijat makasivat paikallaan lattialla videokuvan reunoilla.

Valitettavasti en päässyt itse kokemaan esitystä katsojan näkökulmasta tässä paikassa, koska toimin valo- ja äänimiehenä yläparvella käyttäen samanaikaisesti valo-, video- ja äänipöytää. Tästä syystä havaintoni ovat osaltaan oletuksia ja omia ennakoajatuksiani.

4.2.3.c Teoksen vaikutus tilaan

Tässä paikassa muutimme tilan täysin erinäköiseksi kuin mitä se normaalisti on. Suurin vaikutus tilaan oli siis tehty tietoisesti etukäteen suunnitellen. Tila oli jaettu selkeisiin muotoihin: katsojat olivat ovaalinmuotoisessa muodossa, keskellä kulki diagonaalissa suora linja, lattiaan heijastettu videokuva loi neliön mallisen muodon keskelle tilaa sekä katsojien takana kulkivat seinät suorakulmion muotoisina.

Lattialla olevat tanssimatot ja tehty valaistus muuttivat salin ilmettä. Mielestäni tilalle tapahtui täydellinen transformaatio, jossa veimme katsojat jonnekin muualle kuvitteelliseen maailmaan. Kuitenkin tila oli konkreettinen ja ympäröi katsojat ja esiintyjät molemmat samalla tavalla. Tilan muuntuminen syntyi osittain myös videokuvan seurauksena. Liikkuva kuva kuljetti katsojia edestakaisin puistomaiseman, asematunnelin ja kamarimusiikkisalin harjoitusten sekä esiintymisten välillä. Tilassa matkattiin siis myös menneeseen aikaan, joka viittaa muuhun kuin juuri sillä hetkellä olevaan konkreettiseen tilaan.

Esitykseen ja tilaan tässä paikassa tuli mukaan siis myös ajan ulottuvuus. Menneet esitykset eri paikoissa ja parhaillaan käynnissä oleva kävivät vuoropuhelua hetkessä tapahtuvan ja videokuvan muodossa. Myös ratkaisuni sijoittaa alkukohtauksessa tanssijat kulkemaan katsojien taakse ja lomitse loi katsojalle varmasti heti erilaisen tunteen esi-

tyksen tilasta ja esiintyjistä kuin aiemmissa paikoissa. Videokuvan ollessa keskellä katsojat olivat esiintyjien ja sen välissä, ikään kuin menneen ja nykyhetken välimaastossa.

5 POHDINTAA

Esitykset eri tiloissa olivat lopulta kaikki itsenäisiä teoksia. Pyrkimykseni nostaa esiin paikkojen oma maailma ja tehdä paikat näkyväksi onnistui mielestäni tämän teoksen puitteissa. Katsojien sisäiseen maailmaan en pääse, mutta omaa kokemustani voin havainnoida. Eri tiloista nousi esiin niille ominaisia asioita eri tavalla kuin ennen esityksiä. Esitystapahtuma antoi myös ihmisille luvan ja syyn pysähtyä hetkeksi.

Tanssiteos loi oman hetkessä tapahtuvan maailmansa paikkaan, jossa oli itsessään jatkuvasti olemassa oleva oma maailmansa. Näiden sulautuma esityshetken ajan mielestäni oli se, miten teos ja tila kommunikoivat. Mitä puolia paikoista nostin esityksissä esiin oli omaa tulkintaani, eli toin esille sen miten minä ne näen. Onnistuneimmaksi esitykseksi kysymyksen asetteluni näkökulmasta koen asematunnelin esityksen. Siellä tilan ja teoksen suhde sai molemmat osapuolet elämään omalla tavallaan. Kamarimusiikkisali taas oli kaiken kaikkiaan onnistunein. Siellä saimme luotua kokonaisuuden, jossa oli läsnä kaikki esitykset. Lisäksi esitys oli tilassa valoineen ja videoineen visuaalisesti vaikuttava.

Muutokset, jotka teoksen raakaversiolle teimme eri tiloissa, olivat lopulta hyvin pieniä. Onnistuimme siis pysymään alkuperäisessä tavoitteessamme, jonka seurauksena eri tilojen vaikutus teokseen näkyi. Itselleni jäi vahva kokemus näistä eri elementtien muuntautumisista, jotka olivat suurimmaksi osaksi tunnelmallisia ja muuttuneina merkityssuhteina havaittavia. Tästä syystä ne ovat vaikeita pukea sanoiksi. Olisimme päässeet pidemmälle ja syvemmälle tilan ja esityksen suhteen tutkimiseen jos olisimme esittäneet teosta useammassa paikassa. Tämä oli kuitenkin näiden aikataulujen sisällä parasta mitä voimme työryhmän kanssa tehdä.

Harjoituksemme puistossa ja asematunnelissa olivat kaikelle kansalle avoimia. Kuka tahansa voi jäädä seuraamaan teoksen kokeilua ja sovittamista näihin tiloihin. Vaikka itse esityksissä ei ollut paljon katsojia, sai teokseni näkyvyyttä näissä harjoitustilanteissa. Uskon tuoneeni tanssia sellaisten ihmisten saataville, jotka eivät normaalisti sitä tulisi katsomaan. Lisäksi tarkoitukseni oli pitää esiintymisissä katsojamäärä suhteellisen

pienenä, jotta ohikulkijat voisivat jäädä seuraamaan teosta. Esitystilat olivat myös sen luontoisia, että osa tunnelmasta olisi hävinnyt suuren katsojamäärän myötä.

Työn prosessi oli pitkä kaari aina kevästä 2009 tähän hetkeen kun kirjoitan työtäni auki raportiksi. Konkreettinen työstäminen oli kuitenkin hyvin lyhyellä aikavälillä ja koin kiireen välillä stressaavaksi. Toisaalta se pakotti tekemään nopeita päätöksiä ja työskentelemään tehokkaasti käytettävissä olevana aikana. Minulla on taipumus lykätä päätösten tekemistä tulevaisuuteen ja pitää mahdollisuudet avoimena. Tämän työn aikana opin kuulemaan omaa sisäistä ääntäni päätösten tekemisessä ja luottamaan intuitioon.

Mielessäni ei ollut etukäteen valmista teosta tai selvää mielikuvaa eri tiloissa tapahtuvista esityksistä. Kokonaisuutta rakennettiin aina kyseessä olevalla hetkellä. Uskon kuitenkin, että työskentelin alitajuisesti lähes kokoajan. Jotkut teoksessa toteuttamani ideat ovat nousseet mieleeni hetkellä ennen nukahtamista, siis alitajunnan ollessa vallalla. Haastavimmaksi työssä koin teoksen raakaversioiden tekoprosessin. Koska minulla ei ollut valmiita mielikuvia, oli välillä vaikeaa luottaa siihen, että asiat muotoutuvat omalla painollaan ja teos tulee valmiiksi.

Olisin halunnut teokseen vielä enemmän näkyviin tanssijoiden persoonia ja heidän omaa tapaansa liikkua. Tähän olisimme kuitenkin tarvinneet enemmän harjoitus- ja työstämisaikaa, jotta olisimme voineet etsiä erilaisia ratkaisuja ja jättää enemmän tilaa improvisaatiolle.

Prosessin kokemus on minulle arvokas. Luulen, että se on arvokas myös työryhmän muille jäsenille. Tämä oli itselleni jotain täysin uutta ja välillä tuntui kuin olisin hypännyt tyhjän päälle. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaan aina löytyi ratkaisu ongelmiin ja vastaukset kysymyksiin tulivat pikku hiljaa yksi kerrallaan. Vaikka olin välillä ymmälläni siitä miten toteutan jonkin asian, löytyi tapa lopulta. Työryhmän tuki oli minulle äärimmäisen tärkeää. Ilman heidän osaamistaan tanssijoina ja esiintyjinä työ olisi jäänyt vain varjoksi itsestään. Ratkaisuni koreografina olivat välillä ehkä ilmeisiä, mutta itselleni ne tuntuivat uusilta. Lisäksi tällä aikataululla emme ehtineet tutkia kaikkia mahdollisia ratkaisuja. Koin kuitenkin, että työskentelin oman tutun ja turvallisuuden rajani ulkopuolella kokoajan. Välillä jouduin pysähtymään ja miettimään tosissani mitä oikein olinkaan tekemässä, mitkä olivat työn tavoitteet. Kokonaisuudessa tuntui olevan niin

monta liikkuvaa osaa, etten välillä tahtonut hahmottaa niiden yhteyttä. Onneksi yhteys aina lopulta löytyi.

Olisin voinut tehdä teoksen vieläkin nerokkaammin ajatellen juuri nimenomaisia paikkoja ja tuoda niiden tunnelmia esityksen sisään enemmän. Lisäksi olisin voinut saada esityksen kommunikoimaan vielä paremmin valittujen tilojen kanssa sekä ottaa paremmin huomioon suhteen esiintyjien ja katsojien välillä. Täydellisyyttä ei kuitenkaan ole olemassaankaan, voi vain yrittää kehittää itseään ja tietojaan sekä taitojaan loputtomiin kiinnostuen asioista uudestaan ja uudestaan syventäen osaamistaan. Tämä oli tällä hetkellä enintä mihin minun taitoni ja tietoni riittivät.

Tulevaisuudessa osaan kuitenkin luultavasti jo ottaa huomioon enemmän asioita, koska minulla on jo kokemus mitä on tehdä esitys julkiseen tilaan. Tulevana taiteilijapedagogina haluaisin, että olisi mahdollista tehdä myös oppilaiden kanssa tällaisia esityksiä. Kokemuksen myötä osaisin ohjata vähemmän edistyneitäkin ryhmiä siihen mitä esityksen tekeminen julkisiin paikkoihin on. Mielestäni tanssin oppilailta olisi tärkeää saada esiintymiskokemusta muualtakin kuin teatterin kaltaisista tiloista.

Tanssin kentälle tällä työllä ei ehkä ole suurempaa merkitystä, kuin oman kokemukseni mukanaan tuoma arvo tulevaisuudessa. Merkitys riippuu siis täysin siitä, miten tulevissa työtehtävissäni kehittelen tätä kokemusta ja vien sitä eteenpäin muille.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Anti-festivaali(ei päiv.): Tietoa festivaalista.

<http://antifestival.com/about/?PHPSESSID=a56b8a8087909c3aca2e0d6d5ec0211b/lang-pref/fi/> (Aineisto 3.5.2010)

Malcolm, Manning: Teaching Improvisation in the Context of a Professional Contemporary Dance Education. TEAK MA Dance Pedagogy. Research Seminar. 2009

LIITTEET

- Liite 1: Juliste 1
- Liite 2: Juliste 2
- Liite 3: Käsiohjelma
- Liite 4: Lehdistötiedote
- Liite 5: DVD

LIITE 1.

TANSSIA ERINÄISSÄ TILOISSA

Osia taiteellisesta opinnäytetyöstä

Ma 15.2.2010 klo 17.00 Piispan puisto

Pe 19.2.2010 klo 17.30 Asematunneli

Pe 5.3.2010 klo 18.00 ja

La 6.3. 2010 klo 14.00 Musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisali

Savonia ammattikorkeakoulu

KAKSI

Tanssinopettajaopiskelijoiden taiteellisia opinnäytetöitä

- Tanssia erinäisissä tiloissa

Osa 3

Kor. Heli Keskekallio

- Helinää, jytinää ja kummallisia reittejä

Kor. Sanna Luhtala

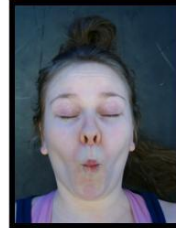
Pe 5.3.2010 klo 18.00

La 6.3.2010 14.00

Musiikkikeskuksen

Kamarimusiikkisalissa

Vapaa pääsy

LIITE 3. (1/2)

LIITE 3. (2/2)

Tanssiteos kolmessa erilaisessa tilassa.

Taiteellinen opinnäytetyöni tutkii erilaisia paikkoja esitystilana. Olemme tanssijoiden kanssa vieneet saman teoksen puistomaisemaan, asematunneliin ja kamarimusiikkisaliin.

Kolmas osa kamarimusiikkisalissa tuo yhteen tunnelmia aiemmista paikoista oman tunnelmansa lisäksi.

Kuinka teos muuttuu paikan myötä?

Kuinka paikka muuttuu teoksen myötä?

Koreografia: Heli Keskikallio

Tanssijat: Laura Feodoroff,

Sonja Lydman,

Sanna Luhtala,

Sari Tuunanen,

Maria Aho

Valot: Kari Koponen

Musiikki: Rumpistol, Sdr. Fasanvej kl. Ca. 22.00 (pondul remake)

Kuvaus: Mari Toivanen ja Heli Keskikallio

Editointi: Heli Keskikallio

LIITE 4.

Tanssia erinäisissä tiloissa

Koreografia Heli Keskikallio

Tanssijat: Sari Tuunanen, Laura Feodoroff, Maria Aho, Sonja Lydman ja Sanna Luhtala

Savonia ammattikorkeakoulu

Musiikki ja tanssi

Lehdistötiedote

Taiteellisen opinnäytetyöni lähtökohtana ovat erilaiset paikat esitystilana. Tutkin koreografian näkökulmasta erilaisia tiloja tanssin esittämisen puitteissa. Käytännössä ryhmällämme on kaksi hyvin erilaista julkista esitystilaa, joista toinen on puisto ja toinen asematunneli. Kolmas esityspaikka on sali, jossa esiintyjät ja yleisö ovat samassa tilassa. Siellä ei siis ole esiintyjien ja yleisön välistä näkymätöntä raja-aitaa.

Ajattelen julkisten tilojen esitykset tutkimusmatkana näihin kyseisiin paikkoihin. Eri tiloihin liittyy paljon muistoja ja tunteita. Toiselle joku paikka on jokapäiväinen merkityksetön ohikulkupaikka ja toiselle se voi olla hyvin merkityksellinen. Osittain lähdin tähän aiheeseen, koska haluan näyttää paikat erilaisessa valossa. Jos joku pysähtyy näkemään ympärillään olevan edes hetkeksi, koen onnistuneeni jollain tasolla. Odotan myös mielenkiinnolla millä tavalla saman koreografian merkitykset ja tunnelmat muuttuvat eri esityspaikan myötä.

Työskentelymuotoni on work-in-process- tyyppinen lähestymistapa, jossa koreografia muotoutuu jokaisen esityksen myötä. Ajatus ei siis ole tehdä täysin valmista heti, vaan tutkia mahdollisuuksia ja näyttää tämän tutkimuksen hedelmiä. Kahden ensimmäisen koreografian pohja on samanlainen lukuun ottamatta pakollisia olosuhdemuutoksia. Tämä pohja käsittelee paljolti esiintyjien ja samalla yleisesti ihmisten välisiä suhteita.

Kolmas esitys on koonti kahdesta aiemmasta, tuoden niiden tunnelmia mukaan kolmannen paikan oman tunnelman lisäksi.

Esitykset tapahtuvat

- maanantaina 15.2.2010 Piispanpuistossa klo 17.00
- perjantaina 19.2.2010 asematunnelissa klo 17.30
- perjantaina 5.3.2010 Musiikkikeskuksen kamarimusiikkisalissa klo 18.00
- lauantaina 6.3.2010 Musiikkikeskuksen kamarimusiikkisalissa klo 14.00